

УДК 658.589–025.18 : [631.11:330.341.2]

DOI: 10.31359/2312-3427-2020-3-34

**О.І. Гудоров, д-р екон. наук, професор**

ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0688-9413>

e-mail: Gutorov.Alexandr@gmail.com

**Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва**

**С.Ю. Соколюк, д-р екон. наук, доцент**

e-mail: sokolyuk92@ukr.net

**Уманський національний університет садівництва**

## **КОНЦЕПЦІЯ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ ГАРМОНІЙНОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ**

*Визначено теоретичні основи гармонізації інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору економіки. Досліджено категоріально-понятійний апарат гармонізації.*

*Розроблено структурно-логічну послідовність оцінки гармонійного інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору. Розроблено інноваційну доктрину економічного розвитку аграрного сектору економіки. Запропоновано механізм державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності у межах підприємств агросектору.*

*Розроблено стратегію розвитку на засадах екологізації аграрно-промислового виробництва, тобто комплексу дій і методів управління інноваційною діяльністю органічних суб'єктів підприємництва, що забезпечують їх конкурентні переваги на інноваційній основі в умовах кластеризації.*

***Ключові слова:** гармонізація, інновації, інвестиції, розвиток, аграрний сектор, стратегія, агроінновація, екологізація, ефективність.*

**Постановка проблеми.** В сучасних ринкових умовах гармонійний інноваційний розвиток виступає визначальним фактором забезпечення поступального руху вітчизняної економіки до сталого розвитку та соціально відповідального функціонування. Він сприяє не лише ощадливому використанню ресурсів, підвищенню якості продукції та продуктивності праці, а також є умовою забезпечення конкурентоспроможності секторів економіки та підприємств у їх складі.

Інноваційні процеси в аграрному секторі включають послідовність дій від виникнення наукових ідей, накопичення знань і пропозиції до виробництва та комерціалізації інноваційної продукції на вітчизняних ринках збуту. Тому успішний гармонійний розвиток підприємств аграрного сектору залежить значною мірою від рівня їх інноваційної активності. Отже, обрана проблематика досліджень має ознаки глобальної, адже вона не обмежується виключно господарською діяльністю аграрних підприємств чи аграрного сектору. Особливої актуальності набуває теоретичне обґрунтування і практична розробка детермінант гармонійно-інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору, де поєднались як внутрішні суперечності, так і зовнішні виклики.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблемам гармонізації розвитку підприємств аграрного сектору присвячені як саміти, конференції та документи міжнародних організацій, так і праці вітчизняних вчених, таких як: О. Гудзь [1], А. Гуторов [2, 6], О. Гуторов [2, 3], І. Кукса [4], М. Лобас [5], Ю. Лупенко [6], Ю. Нестерчук [7], В. Онегіна [8], С. Соколюк [7, 9], О. Шпикуляк [10], О. Шубравська [11] та ін.

Глобальність аналізованого питання, неоднозначність його сприйняття в суспільстві, необхідність урахування при розробці стратегічних програм секторального розвитку та формуванні інституційного забезпечення зумовлює доцільність подальших наукових досліджень у напрямі окреслення передумов і обґрунтування перспектив реалізації гармонійно інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору.

**Формулювання цілей статті.** Метою дослідження є розробка якісно нової теоретико-методологічної платформи та обґрунтування концептуальних положень й практичних рекомендацій щодо забезпечення гармонійного інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору.

**Виклад основного матеріалу.** На основі опрацювання смислової наповненості поняття гармонізація різними науковцями сформовано власне загальне бачення гармонізації, як процесу цілеспрямованого встановлення рівноваги, гармонії та балансу між відповідними предметами задля досягнення певної мети. Запропоновано власне трактування поняття «гармонізація» для аграрного сектору економіки, як усвідомлений довгостроковий економічний інтерес ведення гармонійно-інноваційної діяльності учасниками аграрно-промислового виробництва з метою капіталізації прибутку та збалансування ринкової позиції у межах стратегії сталого розвитку підприємства.

Інноваційний розвиток аграрного сектору повинен орієнтуватися на побудову гуманізованого суспільства, підвищення рівня життя сільського населення. Найбільш ефективними є механізми, які забезпечують створення інноваційно мислячого суспільства та формують попит на інновації, який у результаті вмотивовує суб'єктів пропозиції.

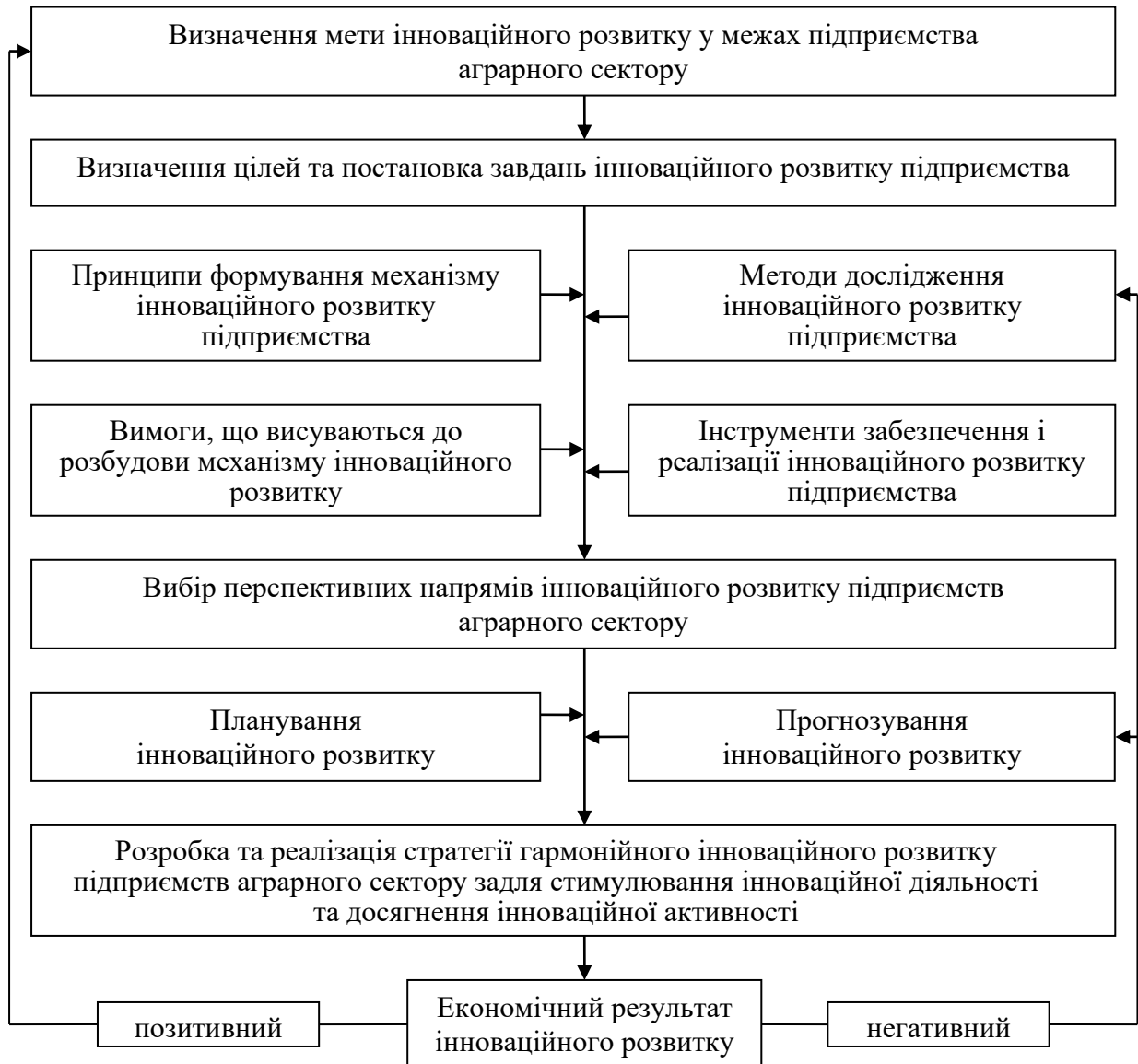
Інноваційна діяльність в аграрному секторі визначається різноманітністю видів аграрної продукції та відмінностями в технологіях їх виробництва; значною диференціацією за регіонами і технологічною залежністю виробництва від природних умов; відокремленістю виробників від наукових установ; нерозробленістю організаційно-економічних механізмів трансферу новацій в інновації; різноманіттям організаційних форм аграрної діяльності.

Дослідження теоретичних аспектів сутності та особливостей інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору, детальний аналіз різних поглядів стосовно змістовного наповнення поняття «інноваційний розвиток підприємства» дозволяє розкрити його через: інновації, як джерело інноваційного розвитку, розгортання інноваційного процесу, ототожнення з інноваційною діяльністю, здійснення якісних змін у межах підприємства та тісний взаємозв'язок з його інноваційним потенціалом.

При обранні інноваційного шляху розвитку перед підприємствами аграрного сектору постає необхідність інтеграції інновацій різного типу задля досягнення потрібного результату такого розвитку через відповідне ресурсне забезпечення. Ефективне впровадження нововведень зумовлене особливостями виробництва аграрно-промислової продукції та відбувається з урахуванням закону синергії. Відповідно, забезпечення інноваційної результативності вітчизняних підприємств обумовлено взаємозалежністю основних чинників її активізації (потенціалу науки, нових ідей, відкриттів і розробок; структури і потреб виробництва; ресурсної бази інноваційного розвитку; наявності ефективної системи управління, адекватної вимогам часу; вдосконалення системи кадрового складу, взаємодії відділів, підрозділів і працівників) та полягає у досягненні різних видів ефектів, основними з яких для підприємств аграрного сектору є науково-технічний, ресурсний, економічний, соціальний, екологічний, маркетинговий, між якими прослідковується певний взаємозв'язок.

Інноваційний розвиток проходить певні етапи нерівномірно, з чітко вираженими періодами зростання та спаду, кількісних і якісних змін в економіці, позитивних і негативних тенденцій, що спонукає до його розгляду у конкретному періоді часу. Процес інноваційного розвитку, що

базується на кожному новому витку досягнутого рівня науково-технічного прогресу у сучасних ринкових умовах, потребує формування спонукальних факторів розвитку підприємств на інноваційних засадах. На його рівень впливає велика кількість факторів, які слід класифікувати на внутрішні і зовнішні, позитивні і негативні, прямі і непрямі, постійно та тимчасово діючі, регульовані та нерегульовані.



**Рис. 1. Схема функціонування механізму інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору**

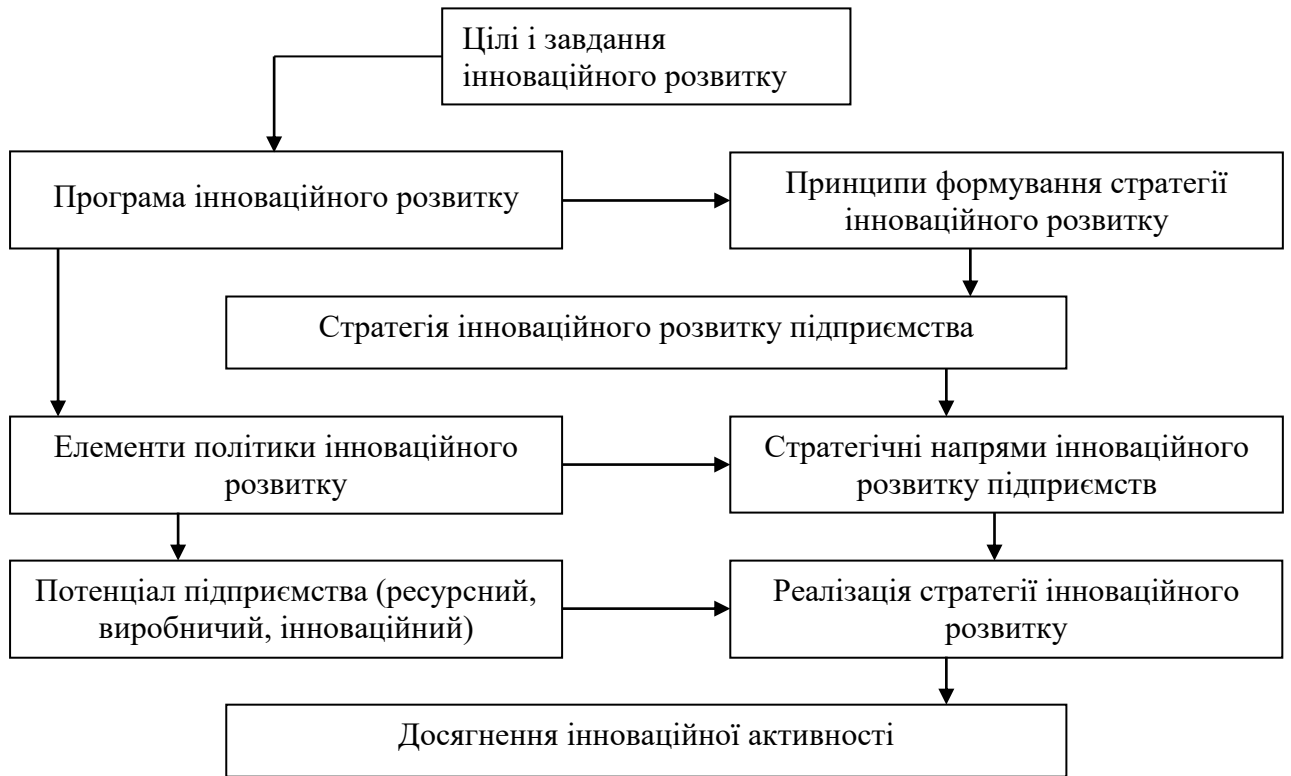
Забезпечення гармонійного розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва вбачається шляхом формування ефективного механізму їхнього інноваційного розвитку, який повинен стимулювати внутрішні і зовнішні фактори впливу на суб'єкти інноваційної діяльності. Підсумувавши дослідження теоретичних основ формування механізму

розвитку підприємств на інноваційних засадах, узагальнивши апробовані у вітчизняній і зарубіжній практиці схеми його функціонування, розроблено механізм інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору (рис. 1), який ґрунтується на визначенні мети, цілей, завдань інноваційного розвитку, принципів формування, методів дослідження, вимог та інструментів забезпечення такого розвитку, а також вибору напрямів, розробці й реалізації стратегії гармонійного інноваційного розвитку підприємств з визначенням економічного результату від впровадження інновацій.

Загальним результатом функціонування механізму інноваційного розвитку є чітко сформована послідовність етапів, яка, стимулює інноваційну діяльність та сприяє досягненню інноваційної активності підприємств аграрного сектору, забезпечуючи реалізацію стратегії гармонійного інноваційного розвитку. Обґрунтовано, що стратегія інноваційного розвитку підприємств, як ефективний засіб управління ним, дає змогу господарюючому суб'єкту враховувати зміни в оточуючому середовищі, сприяє генеруванню змін, оптимізації управління ними в межах підприємства задля покращення його фінансово-економічного стану. В процесі дослідження запропоновано концепцію формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору, яка передбачає можливість вибору оптимального варіанту розвитку суб'єктів підприємництва на інноваційній основі з врахуванням їх ресурсних можливостей, напрямів здійснення довгострокової інноваційної політики за сприятливого інвестиційно-інноваційного середовища (рис. 2).

Методичні підходи щодо оцінки інноваційного розвитку підприємств повинні бути універсальні, тобто передбачати можливість їх застосування суб'єктами підприємництва різних галузей економіки, та адаптованими до окремих видів діяльності в процесі практичного використання. Тому необхідно враховувати сукупність усіх факторів, що впливають на прийняття та реалізацію інноваційних рішень, що можливо здійснювати через оціночну систему індикаторів інноваційного розвитку підприємств.

Інноваційна доктрина економічного розвитку аграрного сектору економіки передбачає новий підхід до формування стратегії економічного розвитку, яка ґрунтується на підтримці аграрного сектору економіки з урахуванням інновацій, людських ресурсів, проблем екологізації, тобто дані елементи розвитку повинні створювати єдність, а не розглядатись як окремі складові розвитку аграрного сектору (рис. 3).



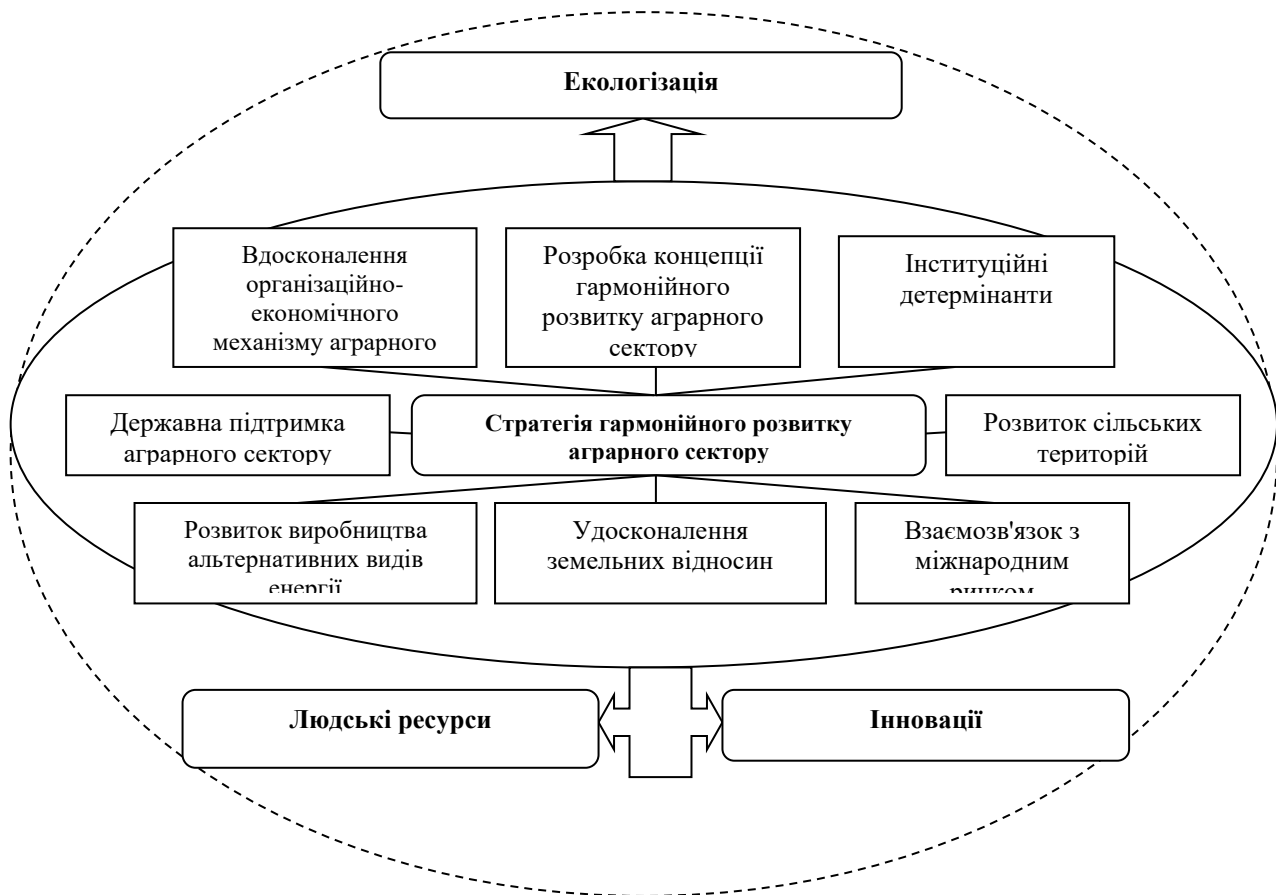
**Рис. 2. Концепція формування та реалізації стратегії інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору**

Детермінанти гармонізації аграрного сектору економіки ґрунтуються на прогресивно орієнтованій державній політиці регулювання розвитку аграрної економіки за екологічними критеріями, що сприяє, з одного боку, підвищенню соціально-економічної ефективності системи аграрного господарювання, з іншого, – дозволяє спрямувати аграрні відносини в економічне русло інтеграційних параметрів. До джерел фінансування такої діяльності можуть бути віднесені кошти державного та місцевих бюджетів, власні кошти підприємств, кредитні ресурси банків та грошові внески екологічних фондів та організацій.

Дієвим економічним інструментом управління є обґрунтоване застосування матеріального стимулювання, що забезпечує реалізацію зацікавленості підприємств у здійсненні природоохоронної діяльності та раціонального природокористування.

Успішному функціонуванню підприємств аграрного сектору в сучасних умовах господарювання повинна сприяти активізація їх інноваційної діяльності через удосконалення державного регулювання та підтримки інноваційного розвитку. Тому держава має налагодити прогресивний та ефективний механізм управління аграрно-промисловим виробництвом на основі інновацій, а її фінансова підтримка – забезпечити

економічну стійкість підприємств сільськогосподарського виробництва задля створення умов нарощення конкурентоспроможності агропродукції та гарантування продовольчої безпеки в країні.



**Рис. 3. Інноваційна доктрина гармонійного розвитку аграрного сектору**

Важливим інструментом державної фінансової підтримки розвитку підприємств агросектору виступає бюджетне фінансування. Бюджетна підтримка, як основа забезпечення стабільної системи державної політики за останні чотири роки мала тенденцію до збільшення і зросла у 6 разів, досягнувши у 2018 р. за рахунок видатків загального фонду держбюджету понад 10 млрд грн, що перевищує їх розмір у 3,1 раза порівняно з 2014 р.. Видатки держбюджету на підтримку розвитку аграрного сектору останнього досліджуваного року у порівнянні з 2014 р. за основними бюджетними програмами збільшилися в 2,8 раза, тоді як загальна сума видатків держбюджету зросла в 2,2 раза за цей період [9].

На теперішній час обсяги фінансування аграрного сектору економіки є перемінними, а масштаби спрямування бюджетних коштів у розрізі

цільових програм підтримки розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва характеризуються високим ступенем мінливості.

Тому державна фінансова підтримка потребує стабільного надходження видатків та їх оптимізації, особливо фінансування аграрної науки, якій держава має приділити підвищену увагу, адже вона виступає запорукою відродження аграрно-промислового виробництва країни. Постає необхідність забезпечити фінансування фундаментальних досліджень, а також найважливіших науково-технічних розробок та новітніх інновацій в агросекторі задля забезпечення економічності та екологічності аграрно-промислового виробництва, які мають мінливий характер, хоча в 2017-2018 рр. прослідковується тенденція до його підвищення.

З метою вирішення питань бюджетного фінансування механізм державного регулювання і підтримки інноваційної діяльності у межах підприємств агросектору повинен передбачати використання певного набору організаційних та фінансово-економічних заходів, що, з однієї сторони, визначають можливості органів місцевого самоврядування у формуванні напрямів та пріоритетів регіонального розвитку, а з іншої, – забезпечують ефективність державного регулювання в активізації інноваційного процесу на підприємствах аграрно-промислового виробництва (рис. 4).

Такий організаційно-економічний механізм включає суб'єктні (уряд, державні інститути) та об'єктні (підприємства аграрно-промислового виробництва, наукові установи, заклади вищої освіти) складові, систему забезпечення, а також методи та заходи державного регулювання, що є основою формування інноваційного середовища, в якому визначаються пріоритетні напрями інноваційної діяльності сільськогосподарських товаровиробників, які у своїй сукупності забезпечують ефективність управління та конкурентні переваги конкретного регіону їх функціонування.

Нині такими об'єднаннями різноманітних організаційно-правових форм господарювання виступають кластери, які дозволяють використовувати переваги внутрішньофірмової ієрархії та ринкового механізму, прискорювати та посилювати інноваційні процеси в окремо взятих галузях економіки, надавати можливість швидшого і ефективнішого розподілення нових знань, наукових відкриттів і винаходів, активно використовувати інноваційні методи діяльності, зміцнювати конкурентоспроможність продукції підприємств-учасників, досягаючи



цілей гармонійного розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва.

Кожен процес, що стосується здійснення інноваційної діяльності на підприємстві агросектору, потребує відповідного (рівноцінного) ресурсного забезпечення. Його орієнтація на конкретні інноваційні процеси є успішною умовою їх протікання та досягнення очікуваного результату.



**Рис. 4. Організаційно-економічний механізм державного регулювання і підтримки інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору**

Перехід на інноваційний шлях розвитку підприємств аграрного сектору передбачає необхідність визначення та обґрунтування інноваційних цілей, а також формування системи ресурсного забезпечення для їх досягнення. Така система ресурсного забезпечення інноваційного розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва безпосередньо впливає на основні етапи здійснення інноваційної діяльності та забезпечення їх результативності, а також досягнення ефективності реалізації інноваційного проекту, який може тривати від кількох місяців до

кількох років. Відповідно, етапи інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору – від генерації ідей до їх реалізації в інноваційних продуктах – потребують достатнього та своєчасного ресурсного забезпечення.

Стратегія екологізації розвитку інноваційно активних підприємств повинна бути органічно зорієнтованою та складатися з наступних заходів: організації інформаційної кампанії з підвищенням рівня суспільної обізнаності щодо переваг органічного аграрно-промислового виробництва та органічних продуктів харчування; сприяння розвитку аграрної кластеризації та налагодження спільного розподілу органічної продукції, постачання засобів біологічного захисту рослин та тварин; формування національної системи сертифікації та контролю якості аграрної продукції; організації спеціальних місць на гуртових аграрних ринках та мережі розподілу органічної продукції шляхом створення спеціальних закладів роздрібної торгівлі для її продажу; організації спеціальних ярмарок, виставок, інших промоційних заходів; спрямування діяльності товарної біржі та формування прозорих ринкових механізмів ціноутворення та розподілу значних обсягів органічної продукції на регіональному, національному та міжнародному ринках; налагодження взаємовигідних партнерських відносин між виробниками органічної продукції та іншими операторами агропродовольчого ринку.

**Висновки.** Узагальнення теоретичних підходів до розуміння поняття «гармонізація інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору» дало змогу сформулювати власне його бачення, як усвідомленого довгострокового економічного інтересу ведення гармонійно-інноваційної діяльності учасниками аграрно-промислового виробництва з метою капіталізації прибутку та збалансування ринкової позиції у межах стратегії сталого розвитку підприємства. Гармонізація має місце там, де відсутня або усунена неузгодженість окремих явищ, дій та процесів. Після гармонізації можна концентрувати увагу та зусилля на ефективності, якості та результативності.

Вітчизняний аграрний сектор має значний земельний та трудовий потенціал, але його гармонійний розвиток потребує зміцнення матеріально-технічної бази, заміни діючих ресурсо- та трудомістких технологій на матеріало-, енерго- та трудовозберігаючі. Сутність інноваційного процесу в аграрному секторі економіки полягає у розробці і впровадженні в аграрне виробництво прогресивних методів ведення сільського господарства, в основі яких лежать методи ефективного виробництва продукції, застосування нової техніки, використання нової

кадрової політики тощо з врахуванням накопиченого наукового та інноваційного потенціалу та екологічних вимог.

Комплексний аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємств аграрного сектору дозволив виявити зростаючу роль аграрного сектору економіки у формуванні ВВП України, експортних потоків, що прямо впливають на торговельний баланс країни. Представлена інноваційна доктрина економічного розвитку підприємств аграрно-промислового виробництва, яка передбачає новий підхід до формування стратегії їх економічного розвитку, що ґрунтується на підтримці аграрного сектору економіки з урахуванням інновацій, людських ресурсів, проблем екологізації, які повинні створювати єдність, а не розглядатись, як окремі складові розвитку аграрного сектору.

Успішному функціонуванню підприємств аграрного сектору в сучасних умовах господарювання повинна сприяти активізація їх інноваційної діяльності через держрегулювання їх розвитку на інноваційних засадах, де держава має налагодити ефективний механізм управління виробництвом на основі інновацій, а її фінансова підтримка – забезпечити економічну стійкість підприємств аграрно-промислового виробництва. Для удосконалення системи державної фінансової підтримки в інноваційному спрямуванні запропоновано запровадження організаційно-економічного механізму державного регулювання і підтримки інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору, який забезпечить переорієнтацію їх виробничо-господарської діяльності, що підвищить техніко-технологічні та інші зрушення в аграрно-промисловому виробництві та створить відповідні умови щодо впровадження у практику інноваційних розробок.

Пріоритетним напрямом інноваційного розвитку підприємств аграрного сектору виступає створення інноваційних форм економічної й організаційної взаємодії між собою, якими наразі є інноваційні аграрно-промислові кластери, які в сучасних ринкових умовах господарювання представляють собою ефективний метод активізації і стимулювання гармонійної інноваційної діяльності підприємств аграрно-промислового виробництва та основу для співпраці різних видів бізнесу.

Досліджуючи напрями переходу підприємств аграрного сектору на інноваційний шлях розвитку запропоновано його стратегію формувати на засадах системного підходу до екологізації аграрно-промислового виробництва, що передбачає формування трьох рівнів підсистем: зовнішнього середовища, конкретних взаємозв'язків, внутрішньої організації. Обов'язковим для врахування під час розробки і реалізації

стратегії екологізації у межах аграрного сектору є дотримання виконання вимог екологічного виробництва, що сприятиме успішному розвитку підприємств аграрного сектору в інноваційному полі, яке виступає запорукою конкурентоспроможності підприємств аграрно-промислового виробництва на зовнішньому і внутрішньому ринках.

### **Бібліографічний список.**

1. Гудзь О.Є. Гармонізація механізму стратегічного управління інноваційним розвитком. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 3. С. 272–277. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/3-2015/57.pdf>.
2. Гудьоров А.О., Гудьоров О.І. Кадрове забезпечення формування інноваційного потенціалу розвитку аграрного сектора економіки. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 2. С. 47–62.
3. Гудьоров О.І. Інноваційна стратегія: значення, розробка, методи вибору. *Вісник ХНАУ. Серія «Економічні науки»*. Харків, 2018. № 3. С. 307–319.
4. Кукса І.М. Механізм державного регулювання інноваційного розвитку АПК : [моногр.] К. : СІК ГРУП УКРАЇНА, 2014. 328 с.
5. Лобас М.Г., Россоха В.В., Соколов Д.О. Управління інноваційно-технологічним розвитком агросфери : монографія. / за ред. М. Г. Лобаса. К.: ННЦ «ІАЕ», 2016. 416 с.
6. Lupenko Yu.O., Gutorov A.O., Gutorov O.I. Investment Ensuring for Development of Integration Relations in the Agricultural Sector of Ukrainian Economy. *Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice* 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptr.v4i27.154221>
7. Нестерчук Ю.О., Соколюк С.Ю. Стратегічна роль аграрного сектору у формуванні конкурентоспроможної національної економіки. *Збірник наукових праць Уманського НУС*. 2019. Вип. № 94, Ч. 2. С. 85–95.
8. Онегіна В.М., Луньова В.А. Стратегії інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств: монографія. Харків: ТОВ «Смугаста типографія», 2016. 255 с.
9. Соколюк С.Ю. Розвиток підприємств аграрного сектору на засадах гармонізації інноваційних процесів: теорія і практика : монографія. Умань: «Візаві», 2019. 376 с.
10. Шпикуляк О.Г., Тивончук С.О., Тивончук С.В. Формування системи оцінювання інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України. *Економіка АПК*. 2013. № 12. С. 79–84.

11. Шубравська О.В. Інноваційний розвиток аграрного сектора економіки України: теоретико-методологічний аспект. *Економіка України*. 2012. № 1. С. 27–33.

### References.

1. Hudz' O.YE. Harmonizatsiya mekhanizmu stratehichnoho upravlinnya innovatsiynym rozvytkom. Hlobal'ni ta natsional'ni problemy ekonomiky. 2015. Vyp. 3. S. 272–277. URL: <http://www.global-national.in.ua/archive/3-2015/57.pdf>.

2 Hutorov A.O., Hutorov O.I. Kadrove zabezpechennya formuvannya innovatsiynoho potentsialu rozvytku ahrarnoho sektora ekonomiky. Visnyk KHNAU. Seriya «Ekonomichni nauky». Kharkiv, 2018. № 2. S. 47–62.

3. Hutorov O.I. Innovatsiyna stratehiya: znachennya, rozrobka, metody vyboru. Visnyk KHNAU. Seriya «Ekonomichni nauky». Kharkiv, 2018. № 3. S. 307–319.

4. Kuksa I.M. Mekhanizm derzhavnoho rehulyuvannya innovatsiynoho rozvytku APK : [monohr.] K. : SIK HRUP UKRAYINA, 2014. 328 s

5. Lobac M.H., Roccokha V.V., Cokolov D.O. Upravlinnya innovatsiyno-tehnolohichnym rozvytkom ahrocfery : monohrafiya. / za red. M. H. Lobaca. K. : NNTS «IAE», 2016. 416 c.

6. Lupenko Yu.O., Gutorov A.O., Gutorov O.I. Investment Ensuring for Development of Integration Relations in the Agricultural Sector of Ukrainian Economy. Financial and Credit Activity : Problems of Theory and Practice 2018. Vol. 4, No. 27. Pp. 381–389. DOI : <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i27.154221>

7. Nesterchuk YU.O., Sokolyuk S.YU. Stratehichna rol' ahrarnoho sektoru u formuvanni konkurentospromozhnoyi natsional'noyi ekonomiky. Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho NUS. 2019. Vyp. № 94, CH. 2. S. 85–95.

8. Onehina V.M., Lun'ova V.A. Stratehiyi innovatsiynoho rozvytku sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv: monohrafiya. Kharkiv: TOV «Smuhasta typohrafiya», 2016. 255 s.

9. Sokolyuk S.YU. Rozvytok pidpryyemstv ahrarnoho sektoru na zasadakh harmonizatsiyi innovatsiynykh protsesiv: teoriya i praktyka : monohrafiya. Uman': «Vizavi», 2019. 376 s.

10. Shpykulyak O.H., Tyvonchuk S.O., Tyvonchuk S.V. Formuvannya systemy otsinyuvannya innovatsiynoyi diyal'nosti v ahrarnomu sektori ekonomiky Ukrayiny. Ekonomika APK. 2013. № 12. S. 79–84.

11. Shubravs'ka O.V. Innovatsiynyy rozvytok ahrarnoho sektora ekonomiky Ukrayiny: teoretyko-metodolohichnyy aspekt. Ekonomika Ukrayiny.

2012. № 1. С. 27–33.

**Гуторов А.И., Соколюк С.Ю. Концепция развития и реализация стратегии гармоничного инновационного развития предприятий аграрного сектора.**

Разработана структурно-логическая последовательность оценки гармоничного инновационного развития предприятий аграрного сектора. Разработана инновационная доктрина экономического развития аграрного сектора экономики. Предложен механизм государственного регулирования и поддержки инновационной деятельности в рамках предприятий агросектора.

Осуществлён анализ результативности инвестиционно-инновационной деятельности предприятий аграрного сектора, что позволило уточнить рекомендации по разработке инновационной стратегии предприятий.

Разработана стратегия развития на основе экологизации аграрно-промышленного производства, то есть комплекса действий и методов управления инновационной деятельностью органических субъектов предпринимательства, обеспечивающих их конкурентные преимущества на инновационной основе в условиях кластеризации.

**Ключевые слова:** гармонизация, инновации, инвестиции, развитие, аграрный сектор, стратегия, агроинновация, экологизация, эффективность.

Концепция развития и реализация стратегии гармоничного инновационного развития предприятий аграрного сектора.

**Gutorov O.I., Sokolyuk S.Yu. The concept of development and implementation of the strategy of harmonious innovation development of agrar sector enterprises.**

The theoretical bases of harmonization of innovative activity of enterprises of agrarian sector of economy are defined. The categorical-conceptual apparatus of harmonization is investigated.

The architecture of mechanisms of innovative processes of enterprises of agrarian sector is considered. The concept of «innovation», which underlies the processes and laws of the technical, economic, industrial, environmental and social nature of the development of the state and society, is realized.

The mechanism of innovative development of agricultural enterprises is proposed, which is based on defining the goals, goals, objectives of innovative development, principles of formation, research methods, requirements and tools for ensuring such development, as well as the choice of directions, development

and implementation of a strategy of harmonious innovative development of enterprises with determination of economic result. from innovation.

The bases of formation and realization of strategy of harmonious innovative development of the enterprises of agrarian-industrial production are grounded, but on the basis of the corresponding concept which provides an opportunity to choose the optimum variant of development of business entities on an innovative basis taking into account their resource possibilities, directions of long-term innovation policy implementation with favorable investment and investment.

The structural and logical sequence of evaluation of harmonious innovative development of agricultural enterprises has been developed, which is the basis of the methodology of evaluation of innovative development of agricultural enterprises, which will allow to make a decision on the expediency of such development, from the early stages.

The innovative doctrine of economic development of the agricultural sector of economy has been developed, which envisages a new approach to the formation of the economic development strategy, which is based on the support of the agricultural sector of the economy taking into account innovations, human resources, problems of greening, that is, these elements of development should create unity and not be considered separately development of the agricultural sector.

The study using economic and mathematical modeling, which is to assess the possibility of more rational use of agricultural land by agricultural sector enterprises allowed to ensure the release of agricultural land in cultivation, and increase their gross proceeds, to optimize the cost of resource support for the use of agricultural resources and avoiding cost-effective activities requiring applications s resources.

A analysis of the performance of investment and innovation activities of agricultural enterprises has been carried out. Carrying out the cluster analysis made it possible to clarify the recommendations regarding the innovative strategy of the enterprises by drawing on the selected recommendations from several groups of their development strategy.

The strategy of development on the principles of ecologization of agro-industrial production, that is a complex of actions and methods of management of innovative activity of organic subjects of the enterprise, providing their competitive advantages on an innovative basis in the conditions of clustering, is developed.

**Keywords:** harmonization, innovation, investment, development, arar sector, strategy, agro-innovation, greening, efficiency.